

Opgvolging aanbevelingen *Fataal ongeval met loodstender*

Publicatiedatum rapport: 20 juni 2024

1. Over het rapport

Op 30 maart 2023 wilde de Nederlandse loodstender Lacerta een loods aan boord zetten van het zeeschip Wilson Monsoon. Bij het langsijz komen raakte een bemanningslid van de loodstender bekneld tussen de loodstender en het zeeschip.

Uit het onderzoek van de Onderzoeksraad kwam naar voren dat de beschreven methoden voor het langsijz een zeeschip brengen van een loodstender in de praktijk niet altijd gebruikt kunnen worden. Door de grote verscheidenheid van scheepsvormen en omstandigheden is de bemanning van een loodstender veelal aangewezen op de eigen kennis en ervaring. Daarnaast verschillen de werkinstructies van de loodsen van die van de varende dienst, terwijl deze partijen nauw samenwerken.

De bemanning van de Lacerta speelde vanuit haar ervaring in op variërende situaties in de praktijk. Daarbij werd het risico op beknelling dat in dit voorval een rol speelde, niet onderkend. De weglopende (geveegde) vorm van het zeeschip Wilson Monsoon werd niet gezien of benoemd, waardoor niet is afgeweken van de standaardpraktijk voor het moment van aan dek gaan en aan de binnenzijde van het schip naar voren lopen.

De bemanningsleden van de tender waren ervaren en kenden elkaar goed. Ze vertrouwden op elkaars expertise waardoor weinig werd besproken of overlegd. Iedereen ging ervan uit dat de ander wel begreep wat de bedoeling was. Er was sprake van onuitgesproken automatismen, waarbij in de routine van het werk geen aandacht meer was voor onverwacht gevaar.

In het rapport doet de Onderzoeksraad twee aanbevelingen aan het Nederlands Loodswezen, gericht op het wegnemen van de door ons gesignaleerde veiligheidstekorten.

In de eerste aanbeveling vraagt de Onderzoeksraad om gelijke en heldere werkinstructies voor registerloodsen en de varende dienst op te stellen en deze te blijven actualiseren. De Onderzoeksraad vraagt daarbij gebruik te maken van risicoanalyses, praktijkervaringen en *best practices*. Om te zorgen dat over deze zaken eenduidigheid bestaat binnen de bemanning, vraagt de aanbeveling om hier regelmatig over te spreken en de werkinstructies samen te oefenen.

De tweede aanbeveling gaat over de communicatie aan boord. De Onderzoeksraad geeft aan dat het wenselijk is dat de tenderbemanning risico's signaleert en onderling (kort) bespreekt. De opgedane inzichten zouden achteraf in de werkinstructies verwerkt moeten worden.

Het doel van deze aanbevelingen is dat zij bijdragen aan het verbeteren van de veiligheid en het verminderen van risico's bij het overzetten van loodsen naar en van zeeschepen.

Het Loodswezen heeft op 16 september 2024 gereageerd op de aanbevelingen. Naar aanleiding van deze eerste reactie vroeg de Onderzoeksraad om aanvullende informatie. Het Loodswezen heeft op 30 oktober 2024 deze informatie aan ons gestuurd. De volledige reacties van het Loodswezen zijn te vinden op de website van de Onderzoeksraad.

Deze notitie bevat een algemene conclusie over de opvolging van aanbevelingen, gevolgd door een korte samenvatting van de ontvangen reactie per aanbeveling en een conclusie over de opvolging van die aanbeveling.

2. Algemene conclusie over de opvolging van de aanbevelingen

Het Loodswezen volgt de aanbevelingen deels op. Voor opvolging van de aanbeveling over de verbetering van de werkinstructies, vraagt de Onderzoeksraad extra aandacht voor de veiligheidsrisico's bij het overzetten van loodsen naar en van zeeschepen. Het Loodswezen is verantwoordelijk voor het beheersen van de veiligheidsrisico's bij het overzetten van loodsen. Een essentieel onderdeel daarvan is dat het Loodswezen de varende dienst en de registerloodsen altijd op precies dezelfde manier hierover instrueert. Het Loodswezen geeft aan dat het niet mogelijk is om voor de varende dienst en de registerloodsen dezelfde werkinstructies te formuleren. Het is begrijpelijk dat de varende dienst en de registerloodsen verschillende rollen hebben, maar de Onderzoeksraad vindt het belangrijk dat bij het overzetten van loodsen naar en van zeeschepen, beide groepen eenzelfde instructie volgen om veiligheidsrisico's beter te beheersen. Het Loodswezen geeft aan wel praktijkervaringen te bespreken en samen te oefenen en volgt daarmee dat deel van de aanbeveling op. De aanbeveling over aan boord met elkaar communiceren en de risico's benoemen heeft het Loodswezen opgevolgd voor zover het gaat om aanpassing van de werkinstructies naar aanleiding van het voorval. Het Loodswezen geeft niet aan hoe geborgd wordt dat ook in de toekomst altijd de opgedane inzichten uit risicosignalering en communicatie daarover in de werkinstructies worden verwerkt. De Onderzoeksraad ondersteunt de stappen die tot nu toe gezet zijn om te blijven leren en verbeteren, maar benadrukt daarbij het belang dit ook echt in de praktijk te brengen om veiligheidsrisico's te beperken.

3. Opvolging per aanbeveling

Aanbeveling 1

Aan Nederlands Loodswezen B.V.

Ontwikkel en implementeer eenduidige werkinstructies en verbeter deze regelmatig. Stel gelijke en heldere werkinstructies op voor de varende dienst en voor

registerloodsen en houd deze actueel. Maak daarbij gebruik van praktijkervaringen, risicoanalyses en *best practices*. Zorg dat de varende dienst en de loodsen de werkinstructies regelmatig met elkaar bespreken en oefenen.

Reactie Nederlands Loodswezen B.V.

Het Loodswezen stelt in zijn reactie dat de varende dienst en de registerloodsen verschillende rollen hebben in het proces van beloodsen en debarkeren. Zo geldt voor de registerloodsen de *International Standard for maritime Pilot Organisations*. Ook zijn de diensten organisatorisch verschillend ingericht. Dat maakt volgens het Loodswezen één overkoepelende, alles dekkende werkinstructie zeer lastig. Desondanks probeert het Loodswezen zo veel als mogelijk te komen tot een eenduidige werkinstructie voor de varende dienst en de registerloodsen. Met de werkinstructie voor de varende dienst wordt aangesloten bij het veiligheidscompendium voor registerloodsen. Verder wordt de werkinstructie als verplicht onderdeel geïncorporeerd in de training(en) van de varende dienst en de loodsen. Ook worden werkinstructie en ervaringen onderdeel van de al bestaande besprekingen en overleggen. De werkinstructie wordt volgens het Loodswezen met regelmaat geactualiseerd.

Conclusie over opvolging

Het Loodswezen volgt de aanbeveling deels op. Een volledig gelijke werkinstructie voor de varende dienst en registerloodsen komt er niet. Uit de reactie blijkt niet duidelijk welke verschillen er blijven bestaan tussen de werkinstructies en in hoeverre daar nog een veiligheidsrisico in schuilt. Hoewel de varende dienst en de registerloodsen verschillende rollen vervullen, treffen zij elkaar tijdens het embarkeren of debarkeren. Het ligt daarom voor de hand dat ze vanuit een eenduidige werkinstructie opereren, passend bij hun rollen. Het Loodswezen geeft niet expliciet aan waarom en op welke wijze de *International Standard for maritime Pilot Organisations* het opstellen van zo'n werkinstructie in de weg staat.

Het is belangrijk dat het Loodswezen de varende dienst en de registerloodsen op precies dezelfde manier blijft instrueren om de veiligheidsrisico's bij het overzetten van loodsen naar en van zeeschepen zo goed mogelijk te beheersen. Het Loodswezen geeft een vrij summier reactie op het advies om gebruik te maken van praktijkervaringen, risicoanalyses en *best practices*. Er staat alleen iets in over 'ervaringen' die onderdeel zijn van besprekingen en overleggen. Verder staat in de reactie niet met welke regelmaat het Loodswezen de werkinstructie actualiseert. Van belang is dat elke wijziging die relevant is voor de veiligheid, zo snel mogelijk in de werkinstructie komt te staan en proactief onder de aandacht wordt gebracht van medewerkers van de varende dienst en de registerloodsen. De Onderzoeksraad kan uit de reactie van het Loodswezen niet opmaken dat dit in de praktijk ook daadwerkelijk gebeurt.

Aanbeveling 2

Aan Nederlands Loodswezen B.V.

Blijf aan boord met elkaar communiceren en benoem de risico's. Door de grote verscheidenheid aan situaties en scheepsvormen is het belangrijk dat de tenderbemanning risico's signaleert en daarover blijft communiceren. Verwerk de opgedane inzichten achteraf in de werkinstructies.

Reactie Nederlands Loodswezen B.V.

Het Loodswezen laat in zijn reactie weten dat na het voorval en voor de publicatie van het rapport van de Onderzoeksraad is ingezet op wat volgt uit deze aanbeveling. Het Loodswezen heeft de geactualiseerde werkinstructies varende dienst aan de Raad toegestuurd (zie bijlage bij de reactie). De werkinstructies hebben tot doel het embarkeren en debarkeren van de loods gestructureerd, gecoördineerd, veilig en efficiënt te laten verlopen. Deze werkinstructies gelden voor alle medewerkers van de tenderdiensten van het Nederlands Loodswezen. Een van de aanvullingen luidt: 'Ten alle tijden dient er tussen alle betrokkenen een open communicatie te zijn inzake de veiligheid van het embarkeren en debarkeren. Een verbale "last minute risk assessment" maakt deel uit van dit proces.'

Conclusie over opvolging

Het Loodswezen heeft de aanbeveling grotendeels opgevolgd. Het Loodswezen laat weten de inzichten uit het voorval te hebben verwerkt in de werkinstructies, maar onduidelijk blijft in hoeverre het vaste regel binnen het Loodswezen is om opgedane inzichten in risicosignalering en communicatie daarover, achteraf altijd in die instructies te verwerken.